

Statusnotat på etablering af stien *Horsens Fjord syd* for Horsens Fjord

Baggrund

Det tværkommunale samarbejde om Naturområde Horsens Fjord omfatter bl.a. etableringen af en sti omkring fjorden, hvor cykelfærgen Alrø-Hjarnø er en del af en kommende rundtur.

Nord for fjorden har der i kraft af bl.a. landskabsfredninger været udlagt dele af en sti gennem de fredede arealer. Det har været muligt i 2019-2020 at "lukke" huller i dette stinet, så der nu er afmærket en sammenhængende vandrerute – stien Horsens Fjord fra Søvind til sydspidsen af Alrø. Der er et enkelt udestående med en lodsejer i området, hvor det kan komme på tale at afprøve fredningskendelsens tolkning ved fredningsnævnets mellemkomst, men eller er stien nyafmærket i 2020, og infotavler er under udarbejdelse.

Syd for fjorden er der ingen landskabsfredninger, men der er en del stier og småveje, som ved snakke med lodsejere måske kan sammenbindes til en sammenhængende vandrerute med karakter af trampesti – det vil sige en sti, der af beskaffenhed svinger en del, idet delstrækninger kan have fast underlagt, mens andre delstrækninger skal trampes jævntligt for at fremstå som en sti i terrænet.

Dette notat uddyber indsatsen i perioden 2019-primod2021 og anviser mulige veje vider mod målet om at kunne afmærke en ubrudt vandrerute syd for fjorden, hvor man kan forvente at komme tørskoet frem hele året.

Bollerstien (også kaldet Planetstien) begynder som en sti med fast belægning i Horsens fra Høegs Guldbergsgade til Boller. Stien fortsætter som skovsti/skovvej gennem Boller Skov, og der forhandles pt med private lodsejere om at finde et tracé videre mod øst.

Strandbred ud for Dysbjerg. Nedfaldne træer og store, glatte sten gør passage forbi Dysbjerg umulig ved højvande og bølgegang.

Færdselsret i kanten af Horsens Fjord

Naturbeskyttelsesloven¹ giver adgang til strande hele døgnet. Der er adgang for færdsel til fods, men cykling er ikke tilladt. Det er dog tilladt at trække med cykler på strandbredder. Adgang sker på eget ansvar. I perioden 1. april - 30. september skal hunde føres i snor. På privatejede strande må ophold og badning ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger.

¹ § 22. Strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Adgang sker på eget ansvar. Det er tilladt kortvarigt at have en båd uden motor liggende på strandbredden. I perioden 1. april-30. september skal hunde føres i snor. Hunde skal altid føres i snor, hvor der er græssende husdyr. I perioden 1. september-31. maj er ridning tilladt på den ubevoksede strandbred og direkte ned dertil, hvis der er lovlig adgang til stranden.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 omfatter ikke arealer, der inden den 1. januar 1916 er udlagt som have eller inddraget under en erhvervsvirksomhed, der drives på ejendommen. Det samme gælder forsvarsanlæg og havneanlæg.

Stk. 3. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres.

Stk. 4. På privatejede strandbredder og kyststrækninger må ophold og badning ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger.

Færdsel og ophold er to forskellige ting, og færdsel kan godt være lovligt på steder, hvor man ikke må gøre ophold.

Strandbredder omfatter den ubevoksede strandbred, de arealer som er bevokset med klitvegetation som marehalm, hjelme mv. og de arealer, som er domineret af salttålede planter, f.eks. strandenge. Hvis der er græs på arealet, er det ikke omfattet af stranddefinitionen, men der kan så evt. være adgang efter naturbeskyttelsesloven, hvis der er tale om et udyrket areal.

Definitionen i naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 1 "mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation" har kun betydning de steder, hvor der ikke er strandbredder i traditionel forstand f.eks. ved strandenge.

Vanskeligheder ved færdsel på stranden langs fjorden

Færdselsmuligheden på strandarealer langs Horsens Fjord påvirkes meget af strandens beskaffenhed, tidevand og bølgegang.

Opskyllet tang og store sten gør stranden vanskeligt passabel for mange – i sommerhalvåret vil man kunne komme forbi sådanne steder ved at tage fodtøjet af og vade på fjordbunden, men om vinteren vil det være uheldigt, hvis man efter en lang gåtur langs stranden må vende om.

Strandens beskaffenhed varierer meget. Sand og opskyllet tang kan være tungt at gå i for mange, og stenbestrøede områder med varierende stenstørrelser kan også være hårdt for f.eks. ankler og knæ. Nedfaldne træer kan gøre turen langs stranden til en udfordring. Ved f.eks. Glud Håb er der ingen strand, men tær og ufremkommelig rørskov, hvor man ikke har færdselsret.

Bølgegang afhænger af vind og vejr. Derfor skal man tjekke vejrudsigten, inden man forsøger at komme ad stranden langs fjorden.

Tidevand er den regelmæssige stigning og fald i havets overflade, som er forårsaget af jordens rotation i månens (primært) og solens (sekundært) tyngdefelter. Tidevandstabeller for Horsens Havn kan hentes her:

https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Bruger_upload/Tidevand/2021/Horsens.pdf

Tabellen viser, at variationerne i tidevand er meget forskellige over døgnet og årstiden. Der er højvande og lavvande ca. to gange i døgnet. De mindste udsving i vandstanden over døgnet ligger på ca. 30 cm og de største på ca. 75 cm. Det er derfor meget svært at forudsige, hvornår man vil kunne forvente at gå tørskoet på strandbredden. Man bør derfor også tjekke tidevandstabellerne, inden man forsøger at komme ad stranden langs fjorden.

Sammenfattende kan det siges, at en tur ad stranden langs fjorden ikke er noget for alle og enhver. Derfor vil den almene ret til at færdes langs fjorden ikke i sig selv være nok til, at man kan tale om at lave en afmærket vandrerute på stranden. Omvendt vil det for mange være en stor oplevelse at gå på stranden, så det er vigtigt at vejlede publikum om denne mulighed og lave oplysningstavler, som fortæller om begrænsningerne. For vandregæster med det rette fodtøj og en god grundforudsætning vil en tur ad stranden være en vigtig oplevelse.

At vandre på fjordbunden ved lavvande kan være en stor fornøjelse – her ved Borre Knob

Mulighed for en vandresti i et niveau højere end strandbredden

Hvis man skal etablere en vandrerute, som vil være fremkommelig for alle hele året, så skal man kigge efter muligheder, der ligger højere i terrænet end strandbredderne. Det vil typisk betyde, at man skal forsøge at indgå aftaler med lodsejerne, om muligheden for at afmærke en rute i den sammenhængende landvegetation, hvor der ikke er naturbeskyttelsesinteresser.

Mange lodsejere har købt ejendomme ned til fjorden af hensyn til udsigten over fjorden eller en rolig og afsondret beliggenhed. Derfor handler det ikke alene om at finde et tracé, som man kan komme tørskoet ad ovenfor stranden, men gennem dialog skal der tages hensyn til hver enkelt lodsejers individuelle vurderinger af muligheder for færdsel, man kan leve med.

Endelig er det også et spørgsmål om principper, idet nogle lodsejere har det svært med f.eks. forstyrrelser, fremmede færdsel, affald og løse hunde og takker nej til færdsel på deres ejendom. I sådanne tilfælde er det nødvendigt at spørge videre hos lodsejere længere inde i landet, hvis man skal finde et tracé, der skal kunne afmærkes som gennemgående vandrerute.

Vandring i kanten af marker kan evt. aftales med nogle af lodsejerne – f.eks. i udlagte bræmmer langs markkanterne som ved Sejet Planteforædling

Cykelfærgen

Der sejler i dag en cykelfærge over Horsens Fjord. Båden Lille Hjarnø har i en årrække besejlet ruten Alrø-Hjarnø og i kombination med færgen Hjarnø-Snaptun har cyklister og vandrere således kunnet komme over Horsens Fjord.

Cykelfærgen kan tage 12 passagerer med cykler. Prisen for overfarten er 75 kr. i højsæsonen fra sidst i juni til midt august og 50 kr. i lavsæsonenerne. Færgefarten er i gang fra begyndelsen af maj til slutningen af september med ture i weekenderne, men i højsæsonen er der også ture på hverdage.

Driftsåret 2020 har været ekstraordinært travlt som følge af Covid 19. Cykelfærgen kommer op på 2100 gæster, hvilket er ca. 1000 mere end normalt. Regeringens hjælpepakker har gjort sejladsen gratis i 2020.

Efter afmærkningen af stien Horsens Fjord ultimo 2020 må det forventes, at presset på Alrøfærgen vil stige fra vandrefolkets side. Der er derfor fremsat forslag om, at cykelfærgen opgraderes, for at kunne fragte flere passagerer over Horsens Fjord. Færgen udgør et vigtigt bindeled i det offentlige stinet og vil kunne bidrage i væsentligt omfang til at flere vandrere og cyklister tager turen rundt om fjorden og over fjorden mellem Alrø og Snaptun.

Lodsejerforhandlinger syd for Horsens Fjord

Der er pt taget telefonisk kontakt til 30 lodsejere langs sydsiden af Horsens Fjord, hvor enkelte frabad sig yderligere kontakt. 13 har modtaget besøg, hvor forskellige muligheder er drøftet positivt. Ved et enkelt møde takkede 5 lodsejere samlet klart nej til en afmærket rute over deres arealer. Andre 5 lodsejere med strandret har det ikke været muligt at få kontakt med endnu.

Det står klart, at lodsejere i Hedensted Kommune samlet set er mest negative overfor en afmærket rute, hvorfor der her skal kigges længere ind i land efter en mulighed for at afmærke en rute.

Statuskort på lodsejerforhandlinger i Hedensted Kommune, marts 2021. Lodsejere ved de røde markeringer takker nej til samarbejde om stiforløb. Her er der generelt ikke stier i forvejen, bortset fra adgangsretten til stranden. Der hvor de røde markeringer går ind i land er der markveje hvor der er en grundlæggende færdselsret. De gule markeringer er der hvor lodsejerne har været positivt indstillet overfor en videre dialog om stiforløb, på en del af de gule strækninger er der tildels en defineret sti i forvejen f.eks rundt om Borre Knob og i Snaptun. Den blå markering viser hvor vi har mulighed for at lade stien gå langs med offentlig tilgængelig vej.

Statuskort for stien Horsens Fjord syd for fjorden – strækningen Horsens-Brund.

I Horsens har stien Horsens Fjord tilknytning til forbindelsen nord om fjorden ved Niels Gyldings Gade. Herfra går stien ad det offentlige gadenet til Bakkelunden, hvor Horsens Kommune indretter offentligt toilet og madpakkehus m.v.

Fra Bakkelunden er der adgang til Boller ad Bollerstien/Planetstien, hvor der også kan cykles. Efter aftale med Naturstyrelsen Trekantområdet kan der afmærkes en rute ad skovstier og skovveje gennem Boller Skov. Denne strækning er vist med rødt på kortet.

Der er igangværende lodsejerforhandlinger fra Boller Skovs østlige hjørne i østlig retning mod Snaptun. Med lilla stipling er vist dén rute, som med de nuværende tilkendegivelser fra lodsejerne ser ud til at være et realiserbart bud på stien Horsens Fjord syd for fjorden.

Den uheldigste strækning er Brund Strandvej fra fjorden og op til Gludvej og videre til Bisholt Strandvej. Stykket langs Gludvej er direkte uegnet som afmærket rute, hvorfor det foreslås, at indsatsen med yderligere lodsejerforhandlinger intensiveres ved at sikre en forbindelse fra Brund Strandvej til Bisholt Strandvej ved indgåelse af frivillige aftaler i området ved den lilla pilemarkering.

Statuskort for stien Horsens Fjord syd for fjorden – strækningen Brund-Snaptun.

Forslag til indsatsen med aftaler fremadrettet

Værktøjer og jura

Den frivillige aftale

Den politiske styregruppe for samarbejdet om Naturområde Horens Fjord har på mødet den 13. februar 2019 besluttet:

Der var enighed om, at anlæggelse af nye stier så vidt muligt skulle løses ved frivillighedens vej, og at kvaliteten ville svinge afhængig af lodsejernes tilsagn om at ville medvirke. Landboforeningerne skal have en orientering snarest.

Østjysk Landboforening og Skanderborg-Odder Landboforening fik orienteringer i 2019 og 2020. De var begge enige i, at den dialogbaserede tilgang var den bedste for deres medlemmer. Det har vist sig, at medlemmerne af landboforeningerne er ganske få syd for fjorden, og at disse generelt har været positive for at indgå i samarbejder om en afmærket rute.

Aftalegrundlaget for frivillige aftaler kan sammenlignes med ordningen Spor i Landskabet. Som et nærliggende eksempel kan nævnes Kyststien Snaptun-Juelsminde som nu har eksisteret i ca. 10 år på grundlag af en aftale om netop Spor i Landskabet.

En sporaftale er en skriftlig aftale om sporets forløb og vedligeholdelse. Ved Kyststien har Hedensted Kommune påtaget sig at sikre sporets fremkommelighed, afmærkning og formidling. Lodsejernes får ingen kompensation for stien, men får styret den rekreative færdsel over deres arealer, idet langt størstedelen af brugerne på stien vil følge afmærkningerne.

Offentlig sti?

Hvis en sti skal have status som en egentlig offentlig sti med varig færdselsret, skal lodsejerne kompenseres for medgået areal. Samtalerne med lodsejerne har vist, at der på nuværende tidspunkt ikke er opbakning til at afstå areal til en offentlig sti.

Det anbefales derfor fra konsulentside, at der fortsat arbejdes på at opnå frivillige aftaler, som successivt kan forbedre den på kortet viste mulighed for en afmærket rute ad frivillighedens vej.